

Wykluczenie finansowe

Prof. dr hab. Małgorzata Iwanicz-
Drozdowska
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Konferencja NBP, 13 grudzień 2010 r.

Agenda

- **Definicja wykluczenia finansowego**
- **Najczęstsze przyczyny wykluczenia finansowego**
- **Skala problemu w UE**
- **Działania zaradcze**

Wykluczenie finansowe

wg A. Leyshon'a i N. Thrift'a

- **Wykluczenie finansowe to procesy, które służą ograniczeniu dostępu do systemu finansowego określonym grupom społecznym. Dotyka ono najczęściej grupy o ograniczonych dochodach.**

Wykluczenie finansowe wg L. Anderloni (podejście szerokie)

- **Trudności, jakich doświadczają osoby o niskich dochodach i znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społecznej (*socially disadvantaged*) w korzystaniu z usług finansowych, które są im potrzebne – np. posiadanie konta i możliwości dokonywania rozliczeń bezgotówkowych, dostęp do kredytu o „rozsądnym” poziomie oprocentowania czy też budowanie nawet niewielkich oszczędności, z uwzględnieniem niestabilnej sytuacji zawodowej.**

Wykluczenie finansowe wg Raportu KE (2008)

- **Proces, w którym obywatele doświadczają problemów w dostępie do i /lub korzystaniu z produktów i usług finansowych na głównym rynku (*mainstream market*), które są odpowiednie do ich potrzeb i umożliwiają im prowadzenie normalnego życia w społeczeństwie.**

Rodzaje wykluczenia finansowego wg E. Kempson i C. Whyley

- Wykluczenie ze względu na dostępność geograficzną (*geographical access*)
- Wykluczenie ze względu na dostępność (*access exclusion*)
- Wykluczenie ze względu na warunki (*condition exclusion*)
- Wykluczenie ze względu na cenę (*price exclusion*)
- Wykluczenie marketingowe (*marketing exclusion*)
- Samowykluczenie (*self-exclusion*)

Inna kwestia

- Ponadto wyróżnia się w literaturze pojęcie niedostatecznego korzystania z usług bankowych (finansowych), co określa się jako „*underbanked*” wobec stosowanego „*unbanked*” względem osób wykluczonych finansowo

Najczęstsze przyczyny wykluczenia finansowego

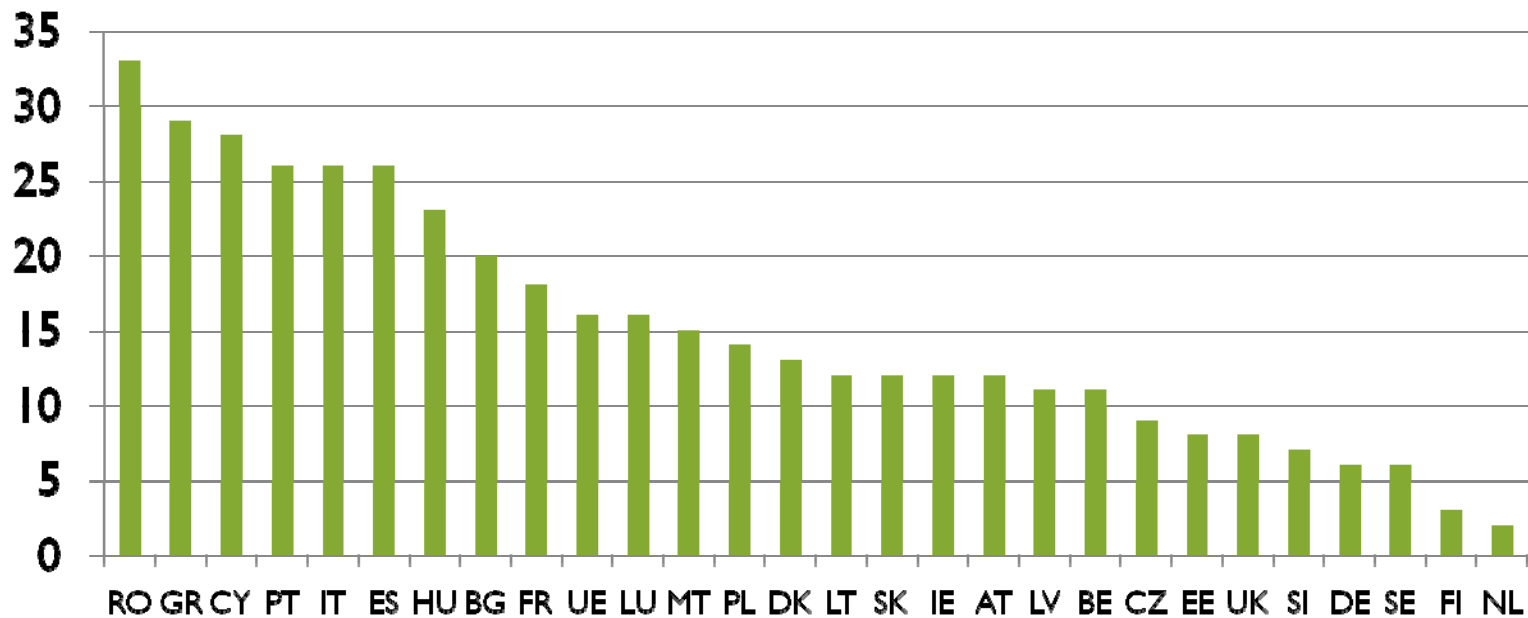
- **Niski poziom wykształcenia**
- **Niski poziom dochodów**
- **Brak stałego zatrudnienia lub bezrobocie**
- **Samotne wychowywanie dzieci**
- **Wiek emerytalny**
- **Zamieszkiwanie w małej miejscowości**

**Uwaga: wykluczenie finansowe
a wykluczenie społeczne**

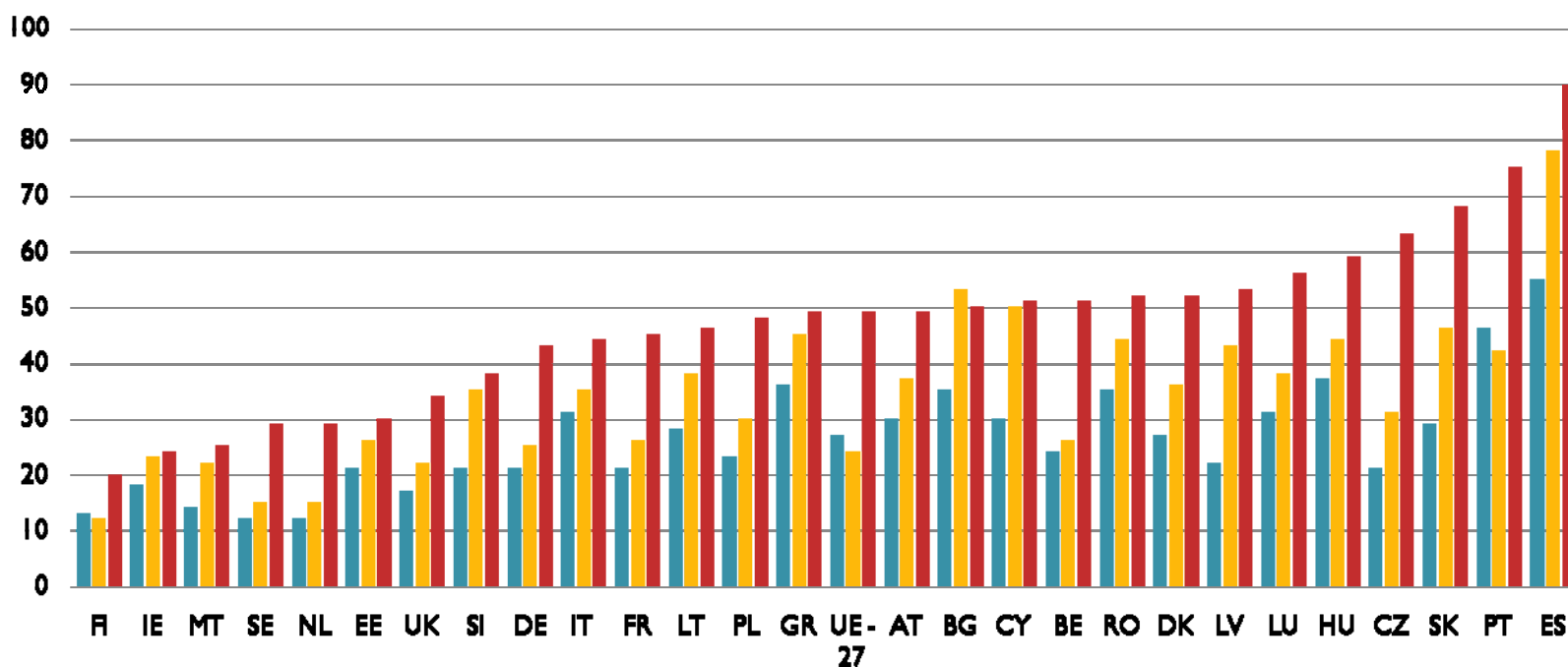
Skala problemu w UE – wg Eurobarometer 321, luty 2010

Dostęp do konta bankowego "bardzo trudny i dosyć trudny"

Skala problemu w UE – wg Eurobarometer 321, luty 2010

Dostęp do kredytów "bardzo trudny" i "trudny"

■ Dostęp do karty kredytowej "bardzo trudny | dosyć trudny"

■ Dostęp do kredytu konsumpcyjnego "bardzo trudny | dosyć trudny"

■ Dostęp do kredytu mieszkaniowego "bardzo trudny | dosyć trudny"

Działania zaradcze (S. Carbo, E. Gardener, P. Molyneux) (I)

- **Dobrowolne działania banków – w Belgii, Finlandii, w Niemczech, we Francji i w Holandii rząd zachęcił banki poprzez ich izby gospodarcze (związki) do opracowania zasad oferowania podstawowych usług bankowych.**
- **Działania rządu w roli mediatora – pojawiły się głównie w Wielkiej Brytanii i także we Francji.**

Działania zaradcze (S. Carbo, E. Gardener, P. Molyneux) (2)

- **Działania rządu o charakterze legislacyjnym – wystąpiły we Francji (1998), Portugalii (2000) i Szwecji (1987).**
- **Zdecydowane działania rządu – pojawiły się w Stanach Zjednoczonych, gdzie uchwalona została w 1977 roku ustawa o reinwestowaniu w społecznościach lokalnych (CRA – *Community Reinvestment Act*).**

Dziękuję za uwagę!